

ДОСЯГНЕННЯ ТА НАПРЯМКИ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З КОНЮШИНОЮ ЛУЧНОЮ В ПЕРЕДКАРПАТТІ

Підвищення ефективності конюшиносіяння можливе, насамперед, за рахунок поліпшення селекційної роботи та чіткої організації насінництва конюшини, адже визначальна роль у впровадженні і використанні даної культури у виробництві належить сорту. Оцінкою і створенням вихідного матеріалу з метою створення сортів конюшини лучної, які б характеризувалися підвищеною продуктивністю, кормовою цінністю, стійкістю до несприятливих факторів середовища, займалось багато відомих як вітчизняних так і зарубіжних вчених (К.В. Малуша, О.І. Мацьків, М.П. Драч, В.Д. Бугайов, А.О. Бабич, А.І. Боженко, А.С. Новоселова та ін). Незважаючи на значний обсяг досліджень, кількість високоврожайних сортів, адаптованих до конкретних ґрунтово-кліматичних умов, недостатня.

У зв'язку з цим перед селекціонерами Передкарпаття постає необхідність створення сортів з підвищеною кормовою і насінневою продуктивністю, які б характеризувалися швидким відростанням травостою після укусів і випасання, стійких до несприятливих факторів середовища. Важливим при цьому є застосування ефективних методів селекції з попереднім вивченням та детальною оцінкою колекційного матеріалу різного еколого-географічного походження. Все це свідчить про актуальність теми та необхідність проведення досліджень для вирішення важливих наукових і практичних питань, зазначених вище.

Основними напрямками роботи з конюшиною лучною сектору селекції багаторічних трав Інституту сільського господарства Карпатського регіону є: оцінка генофонду культури за морфо-біологічними та господарськими ознаками; визначення

кормової цінності сортозразків конюшини лучної за врожайністю зеленої маси, вмістом сухої речовини та показниками якості; виявлення взаємозв'язків між кормовою і насіннєвою продуктивністю і ознаками, що їх обумовлюють; дослідження генетичної природи і характеру успадкування основних селектованих ознак; порівняння продуктивності селекційних номерів при сінокісному та пасовищному способах їх використання; виділення цінного селекційного матеріалу за господарсько-корисними ознаками.

На основі встановлених закономірностей формування і успадкування господарсько-цінних ознак виділено генетичні джерела і створено новий вихідний матеріал для селекції сортів конюшини лучної в умовах Передкарпаття.

За комплексом господарсько-цінних ознак (підвищеним адаптивним потенціалом, кормовою і насіннєвою продуктивністю, якістю продукції) виділено 34 сортозразки конюшини лучної, 23 гібридні популяції і тринадцять селекційних номери. Методами гібридизації, індивідуально-родинного і масового доборів створено новий вихідний матеріал (56 гібридних популяцій F_1 - F_{10}), який використовується в практичній селекції ІСГКР.

Створено селекційну форму № 193 з комплексом господарсько-цінних ознак, яку зареєстровано в Національному центрі генетичних ресурсів рослин України (свідоцтво № 557 від 14.07.2009). Включено до Національного генбанку рослин України 16 зразків конюшини лучної.

Проходить Державну науково-технічну експертизу перспективний номер конюшини лучної Трускавчанка, який у 2009 році прийнятий до Державної служби з охорони прав на сорти рослин України (Заявка № 09052002). Сорт сінокісно-пасовищного напрямку використання, забезпечує врожайність зеленої маси 527-606 ц/га, сухої речовини 116.7-97,5 ц/га, насіння 3.96 ц/га та характеризується підвищеним вмістом протеїну в сухій речовині (18-20%) і пониженим клітковини (21-23%).

Про високу економічну ефективність вирощування конюшини лучної сорту Трускавчанка свідчать наші розрахунки.

Собівартість 1 т зеленої маси сорту Трускавчанка порівняно зі стандартом Передкарпатська 6 була меншою (на 0,13 грн, 4,9%) і становила 25,4 грн. Вартість зеленої маси сорту Трускавчанка порівняно зі стандартом була на 112 грн (5,6%) більшою. При цьому прибуток з 1 га збільшувався з 471 грн у стандарту до 583 грн у сорту Трускавчанка. Рентабельність вирощування сорту Трускавчанка на зелену масу при пасовищному способі використання становила 37,9%, що на 7,3% більше ніж у сорту Передкарпатська 6.

Бекузарова С.А.

д-р с.-х. наук, професор, ГГАУ

ИНТРОДУКЦИЯ ВИДОВ КЛЕВЕРА ГОРНЫХ ФИТОЦЕНОЗОВ

For shaping meadow and pasture sort necessary source material with complex valuable economic-biological sign. These factor possess the stern herbs mountain phytocenosis. The Realized selection rising in dick condition type of the dutch clover.

В деле восстановления биоразнообразия горных фитоценозов, улучшения сенокосов и пастбищ, воспроизводства плодородия земель большое значение имеет интродукция дикорастущих видов, их изучение, отбор лучших генотипов и на их основе создание новых адаптированных в конкретных регионах сортов. На основе интродукции исследуемых видов изучаются методы подбора и переноса полезных растений из одних условий существования в другие. При этом происходит познание закономерностей изменчивости растительных организмов с разработкой методов освоения и использования в народном хозяйстве. Особенно важными показателями сортов сенокосно-пастбищного